

IZHAJA VSAK DAN

brej ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj.
Povsemilne šteje, se prodajajo po 3 novč. (6 stot.) v mnogih
knjarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru,
Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdov-
ščini, Dornberga itd. Zastarele šteje, po 5 novč. (10 stot.)
GLASIL BE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1
kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 3 st. mm.
semstrnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po
20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka
zadajna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, naj-
manj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave
„Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.
Plačljivo in toljivo v Trstu.

EDINOST

Glazilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na
ročbe brez doplačila naročnine, se uprava ne odra.
Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane
za celo leto Kren 2-20, za pol leta Kren 2-10.
Vsi dopisi naj se pošljejo na uredništvo lista. Nepravil-
na pisma se ne sprejemajo in rokopi si se 20 vračajo.
Naročnino, oglašje in reklamacije pošiljati na upravo lista
UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Naredni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lomski
konsorcijski list „Edinost“. — Navedena „Edinost“
vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, edit
Giorgio Galatti šteje 20.
Poštno-hranilnični račun šteje 841-652. TELEFON št. 14-12

BRZOJAVNE VESTI.

Bolezen ministrskega predsednika.

DUNAJ 16. (Izv.) Očesna bolezen mi-
nistrskega predsednika grofa Stürgkha
se je, kakor zatrjujejo dobropuščeni krogi,
tekmo današnjega dneva poslabšala. Nje-
govo zdravstveno stanje je opasno in resno.
Zdanes v političnih krogih z vsoto goto-
vostjo trdijo, da grof Stürgkh ne ostane
dolgo na svojem predsedniškem mestu.
Praska „Union“ prinaša danes celo vest,
da je ministrski predsednik že zaprosil ce-
sarja za odpust iz urada. Cesar pa je za-
časno njegovo demisijsko odklonil, izražajoč
mu nado, da kmalu ozdravi.

Zdravniški krogi sodijo, da Stürgkh ne
ozdravi tako hitro in da se bo njegova bo-
lezen vlekla nekaj tednov in mesecev. Go-
tovo je, da v sedanjih parlamentarnih sesijah,
ki konča pred velikimi počitnicami, ne pride
grof Stürgkh v parlament. Če nastanejo
resni politični zapletitaji in važne politične
situacije, ne bo tukaj odgovornega kabineti-
nega šefa in z ozirom na to dejstvo je po-
trebno, da se sedanjí provizorij, ki obstoji
v tem, da je notranji minister baron Hei-
nold njegov namestnik, izpremeni v defi-
nitivum.

Parlamentarni krogi so že včeraj zatr-
jevali, da bi nastal tak definitivum, če bi
bil finančni minister Zaleski zdrav. Za-
leski ima namreč tako v parlamentu, kakor
pri vladarju močno zaslabo in mnogo
upanja za bodočega ministrskega predse-
dnika. Toda Zaleski je tudi bolan in sedaj
ni osebe, ki bi imela možnost za kandi-
data v Stürgkhovem nasledstvu.

Češko-nemška sprava.

PRAGA 16. (Izv.) Predsedstvo radikalne
statoppravne stranke je odpoklicalo svoje
poslance iz takolimenovanega češkega ne-
odvisnega deželnozborskega kluba, ki je
dosedaj združeval narodne socialce in češke
statoppravnike. Predsedstvo je ta korak stor-
ilo zaradi tega, ker so narodni socialci
sklenili, da klub ne izstopi iz „Zveze čeških
deželnozborskih poslancev“, kakor so to
zahtevali statoppravniki. Politični krogi so
prepričani, da ta korak statoppravnikov ne bo
imel nikakega posebnega vpliva na razvoj
nadaljnjih češko-nemških spravnih pogajanj.
Danes so se vršile privatne konference
čeških in nemških voditeljev.

Pomiloščeni rusinski dijaki.

LVOV 15. (Izv.) Lvovsko deželno so-
dišče je dobilo od justičnega ministrstva
uradno obvestilo, da je cesar dovolil ustavi-
tev kazenskega postopanja proti vsem onim
osebam, ki so bile dne 1. julija 1910 ude-
ležene pri rusinskih demonstracijah na lvov-
skem vseučilišču in ki še niso bile soljene.
Teh obdolžencev je okrog 100. Kazensko
postopanje se bo tudi ustavilo proti vsem
onim dijakom, ki so pobegnili v inozemstvo.
Kakor znano, je nedavno cesar pomilostil
vse one že obsojene rusinske dijake.

Protiklerikalne demonstracije v Pragi.

PRAGA 16. (Izv.) Povodom svetojan-
skih slavnosti je včeraj zvečer prišlo v Pragi
do burnih protiklerikalnih demonstracij, ki
so jih uprizorili češki narodni socialci. Po-
licija je slednjič demonstrante razgнала.
Osem oseb je aretirala.

Turčija in Rusija.

CARIGRAD 16. Z ozirom na pomirje-

valna zagotavljanja Rusije glede koncentra-
cije ruskih čet ob rusko-perzijski meji je
današnji ministrski svet naziranj, da ta
koncentracija ne more nuditi prilike za vz-
nemirjenje. Smatrajo, da Rusija opravičuje
svoje vojaške odredbe z razlogi vzdrževanja
notranjega reda.

Priprost Strindbergov pogreb.

STOCKHOLM 16. (Izv.) Danes je bil
priprost pogreb pisatelja Strindberga. Po-
greb brez vsakega pompa in ceremonij.
Strindberg si je prepovedal, da bi posneli
njegovo masko, kakor tudi fotografiranje
njegovega trupla. V svoji oporoki je pristavil:
„Na pokopališču nočem počivati med boga-
timi in visokimi, temveč med najnižjimi
svojega rodu. Pogreb naj bo brez godbe
in brez petja. Duhovnik naj opravi običajne
molitve!“

Pariški apaši.

Garnierjevo razkošno življenje.

PARIZ 16. Ljubica bandita Garnierja,
neka gospa Choofs sedaj pripoveduje, kako
razkošno so živeli Garnier in njegovi tova-
riši. Garnier se je začetoma skrival pri
svojih starših. Minolo sredo pa so se ona,
Garnier in Vallet nepričakovano srečali na
ulici. Garnier ji je takoj predlagal, da bo
zanjo najel vilo v predmestju Nogent sur
Marne, da tako v hladu in zatišju preživita
vse polletje. Garnier je v resnici najel vilo.
Sredo zvečer smo vsi trije skupaj spali v
nekem hotelu v bližini severnega kolodvora.
Po dnevni smo se klatili po Parizu okrog,
obiskali smo več gostilo in zabavišč. Nikjer
niso nas spoznali. Preselili smo se nato v
vilo. Jaz sem vodila gospodinjstvo in sem
na trgu nakupovala živež. Denarja nam ni
primanjkovalo. Razkošno smo živeli. Moji
prijatelji so si tudi nabavili telovadno orodje,
ki so je postavili v vrtu in so tam pridno
telovadili. Ona je večkrat prijatelje prosila,
da bi odpotovali v inozemstvo, toda Vallet
jo je zavrnil, češ, da se nikjer boljše ne živi
kakor v Parizu. Zadnje dneve sta si skušala
prijatelja iz Pariza nabaviti puške, ker pri
sebi sta nosila edinole browninge. Vile po
noči nismo zapirali. Na predvečer usodnega
dneva smo bili na vrtu. Vallet je kopal
zemljo. Z lopato je večkrat pomeril na Gar-
nierja in komandiral v šali: „Ogenj!“ Kar
smo začuli za seboj glasove policijskih
uradnikov. Garnier in Vallet sta urno zbežala
v vilo, se zabarikadirala in začela na poli-
cijo streljati. Jaz sem iz strahu obstala na
vrtu.

Koliko strelcev je bilo oddanih?

PARIZ 16. (Izv.) Po zatrdilih očividcev
je bilo pri obleganju vile v Nogent-sur-Marne
oddanih okrog 2000 strelcev.

Drzni naklepi pariških banditov.

PARIZ 16. (Izv.) Listi poročajo, da so
našli pri obdukciji trupel obeh banditov
Garnierja in Valleta obsežne načrte za oro-
panje neke banke. Policija je trdno prepri-
čana, da še ni popolnoma zatrla banditske
zalege. Z mrzlično hitrostjo nadaljuje pre-
iskave in zasleduje še nadaljnjih udeležencev
in članov rdečega gnezda. S smrtjo Gar-
nierja in Valleta banda še ni popolnoma
uničena. Policija ostro nadzoruje gibanje in
nehanje nekaterih sumljivih ekzistenc.

Trupli obeh banditov.

PARIZ 16. Obdukcija trupel obeh ustre-
ljenih banditov Garnierja in Valleta je do-

gnala, da je bandit Vallet dobil tri krogel
v glavo in eno v desno ramo. Garnierju je
več krogel prevrtało senci. Ena krogla pa
mu je prevrtała drohovje v spodnjem delu
teles. Krogel so bile izstreljene iz browning-
gov, zato zdravniki sklepajo, da sta oba
bandita izvršila samomor, da ne bi živa
prišla v roke pravice.

Licitiranje zapuščine banditov.

PARIZ 16. Neštevilna množica pariških
radovednežev, zlasti dam prihaja na razva-
line porušene vile. Elegantne dame se kar
trgajo za ostanke in posebno za izstreljene
krogel, te svetovne dame so še tako bable-
verne, da prinašajo take krogel
srečo. Za kroglo plačujejo dame dva do
pet frankov in še več. Vrší se prava pravcata
licitacija za vsako kroglo.

Pri natančnejši hišni preiskavi je policija
našla 850 frankov gotovine, dvanajst maga-
cinov za revolver, ki omogočajo, da se iz
browninga izstrelí 350 strelcev, ne da bi bilo
potreba polniti. Zraven tega pa tudi 600
izstreljenih patron.

Nastopanje obeh banditov.

PARIZ 16. Da policija obeh banditov
ni mogla toliko časa zasačiti, je pripisovati
dejstvu, da sta si bandita ponovno barvala
obraz in se maskirala. Lastnik, kateri je dal
banditom vilo v najem, je smatral Garnierja
za Angleža. Bandita sta hotela izpremeniti
vso vilo v malo trdnjavo in sta napravila
na večjih krajih skozi zid streljske odprtine.

Zanimiv pogovor o italijansko- turški vojni.

Uporabili smo priliko in naprosili smo
neko jako kompetentno osebo, naj nam iz-
razi svoje mnenje o tej vojni. Evo naš z-
animivi pogovor z našim informatorjem:

„Ali se vam zdi prodretje italijanske
flote skozi Dardanele nemogoče?“

„Kolikar jaz poznam to morsko ožino
in njene številne utrdbe, ki so jih v zadnjem
času dobro armirali z najnovejšimi topovi,
je namera, udreti skozi to ožino, s krajo
nevarna. Italijanska eskadra bi se morala
izločiti podmorskim minam in krogliam trd-
njavskih topov, predno bi morda priplula kaka
ranjena bojna ladja v Marmarsko morje.
Vspeli, oziroma nevspeli je odvisen od kako-
vosti turške artilerije, ki je izvežbana od
nemških inštruktorjev, ki se morda še sedaj
nahajajo med njimi.“

„In če bi italijanska zastava vihrala
pred Zlatim Rogom?“

„Le ne tako hitro. Saj nisem niti omenil
turške eskadre, ki šteje par lepih bojnih
jednot. Ta bi, da rabim primeren izraz,
pri eventualnem prodretju v Marmarsko
morje „pozobala“ posamezne italijanske bojne
ladje. Torej je prodretje, če že nemogoče,
pa vsaj riskantno in Italija ni mislila najbrže
nikoli na to.“

„A zadnji napad na vhod Dardanel?“

„Razne sekature, kakor afera Bejrut,
okupacija Stampalije, napad na Dardanele itd.
so le komarjevi piki in le dražijo Turčijo.“

„Kaj pa je z okupacijo Rodosa?“

„Da je Italija šele sedaj okupirala ta
otok, se mi zdi čudno; najbrže je hotela
počakati na definitivno odločitev Turčije.
Sicer je pa ta okupacija za nadaljni razvoj
vojne brez vsakega pomena; kakor sem
rekel, to so komarjevi piki. Sedaj, v kratkem
prične Italija gotovo z večjo akcijo.“

„In kaka naj bi bila ta akcija?“

„Oh, ko bi bila sama, toda žalibog
nista sama. Oh, ko bi bila sama, vrli
Simon, izborni patriot, kako bi pretepali ubo-
gega otroka, kajnega?“

„O!...“ je zamrmral Simon škripajoč
z zobmi.

„Kapet,“ je nadaljeval Fouquier, „ali si
Simonu kaj priznal?“

Oči otroka, ki se ni ozrl, so zadobile
neki izraz neopisne ironije.

„O svojji materi?“ je dejal obtožitelj.

Zaničljiv pogled je svignil kot blisk iz
kraljevičevih oči.

„Odgovori, da ali ne!“ je vzkliknil
Santerre.

„Reci, da!“ je rjovel Simon in zavihtel
svoj pas nad otrokom.

Otrok je trepetal, toda ni napravil niti
najmanjše kretnje, da bi se ubranil udarca.

Navzoči so nejevoljno vzkliknili. Lorin je
planil k Simonu in ga prijel za zapestje, še
predno je povesil laket.

„Ali me spustiš?“ je kričal Simon, rdeč
kot rak od jeze.

„Čuj,“ je dejal Fouquier, „nič slabega
ni, če mati ljubi svojega otroka; povej nam,
na kak način te je tvoja mati ljubila, Kapet.
To ji bo koristilo.“

Mladi jetnik je vztrepetal ob misli, da

„Umevno je, da Italijo že nadleguje to
večno in dolgočasno bojevanje, ki stane
toliko denarnih žrtv. Ko je uvidela, da so
vsi koraki vevlasti pri Porti brezuspešni,
je pričela z okupacijo Stampalije in Rodosa.
Okupirala bo skoro gotovo vse Egejske otoke
do otoka Mitlene; kake operacije severno
od tega bi bile prenevarne radi bližine turške
eskadre. Treba je pomisliti, da rabi Italija
že z okupacijo Rodosa na tem otoku veliko
in stalno garnizijo, da morajo italijanske
križarke vedno nadzorovati severno obal in
preprečati morebitne poskuse za ukrcanje in
izkrcanje Turkov. — Na nadaljno okupacijo
otokov bo sledila morda blokada Smirne;
morda, pravim, ker ima Italija glede te blo-
kade vezane roke radi prevažnih trgovskih
interesov drugih vevlasti. Ali, ako hoče
zadati Italija Turčiji hud udarec, mora pri-
četi ali s Solunom ali s Smirno, ker oku-
pacija tudi vseh otokov nima pravega po-
mena za razvoj vojne.“

„Kakega izida vojne pričakujete?“

„Kak konec bo imela ta vojna, to je
zame in za vsakega za sedaj nerazrešljivo
vprašanje. Morda se konflikt razširi, kar naj
Bog prepreči, morda prislijo vevlasti sla-
botno Turčijo, da sklene mir s „prodajo“
Tripolitanije; morda se najde kaka klav-
zula, da bo rešena čast obeh strani....
Po mojem mnenju more te taka klavzula rešiti
Italijo iz zagate. Ta vojna je zanjno jako
delikatna zadeva. Trajati bi mogla leta in
to bi pomenilo za Italijo gospodarski in
moralni polom, ne pa toliko za Turčijo,
ki igra v tem čudnem dvoboju ulogo leva
v kletki, kateremu so vzeli mladiča, a on
mu ne more pomagati.“

„Ali si Italija ne more pomagati drugače,
da prisili Turčijo do miru, na pr. z ener-
gičnimi sredstvi, bombardiranjem in okupi-
ranjem Soluna, Smirne, Bejruta, bojnim po-
hodom na azijski ali evropski kontinent?“

„Naš informator se je nasmehnil: „Kako
ste naivni v tem oziru! Za taka energična
sredstva bi bilo treba Napoleonovih časov
in sredstev, ki je imel, kakor se je sam iz-
razil, 100.000 mož rente na leto. V dvaj-
setem stoletju se pač ne meče milijard skozi
okno in ne tira se, kar meni nič, tebi nič,
tisočev ljudi v klavnico. Treba je pomisliti,
da v naši dobi morajo diplomati, vojsko-
vodja in admiral sicer tudi upoštevati Monte-
cuccolijev izrek („denar, denar in zopet
denar“), ali računati mora tudi z mnenjem
ljudstva, vevlasti in najmodernejšo vev-
lastjo — časopisjem. In razun tega je treba
računati tudi z modernim vojaštvom, ki tudi
ni, kar je bilo ono, iz Napoleonovih časov!
Sicer pa, kdo ve, ako ne nastane še v
Tripolitaniji kak interesanten slučaj, ki pre-
seneti vso evropsko javnost! Vsa vojna je
jako delikatna zadeva v prvi vrsti za Italijo;
za Turčijo je ta vojna sveta, ki zahteva
osvete in tuniški in egiptčanski mohamedanski
fanatiki se zna maščevati, ko ga kličeta profet
in sultan!“

Splošni izgon Italijanov iz Turčije.

CARIGRAD 16. Ministrski svet se je
danes posvetoval o vojnem položaju in je
zlasti razpravljaval o taktiki Turčije napram
Italiji za slučaj, da bi ta zasedla še druge
otoke v Egejskem morju. Ministrski svet je
zlasti sklepal o izgonu vseh Italija-
nov iz Turčije. Ker je pobiranje min
v Dardanelah končano, je ministrski svet
sklenil dopolniti v petek ali soboto svobodni
prehod parnikom nevtralnih držav.

bi zamogel koristiti svoji materi; zato je
odgovoril:

„Ljubila me je, kakor ljubi mati svo-
jega sinu, gospod; obstoji samo ena vrsta
materine ljubezni, kakor tudi samo ena
vrsta otroške ljubezni.“

„In jaz, mala kača, trdim, da si mi sam
povedal, kako je tvoja mati...“

„Morda se ti je sanjalo,“ mu je segel
Lorin mirno v besedo, „večkrat vidiš stra-
hove, Simon.“

„Lorin! Lorin!“ je zaškrpjal Simon z
zobmi.

„No, da, Lorin, in potem? Ni mogoče
pobiti tega preklicanega Lorina; on pobija
druge, ako so hudobni; ni mogoče ga ova-
diti, kajti to, kar je storil, da je namreč za-
držal tvojo roko, je storil pred generalom
Santerrom in občanom Fouquierom, ki odo-
bravata njegov čin in ki nista mlačneža! Ni
torej mogoče, da bi ga obglavili kakor
Heloiso Tiso9; to te jezi, to te dela be-
snega, kajnega? Toda stvar je pač taka,
moj ubogi Simon!“

„Pozneje! pozneje!“ je odvrnil čevljar
in se režal kakor hijena.

Simon je stiskal pesti, polne črnih ma-
dežev, s katerimi se je ponašal, toda ome-
jiti se je moral na to, kakor je dejal Lorin

PODLISTEK

Vitez iz Rdeče hiše.

(Le chevalier de Maison Rouge).

Roman iz časov francoske revolucije. — Spisal
Aleksander Dumas star.

„Res je,“ je rekel Lorin, „in priznavam,
ko bi ta otrok izpovedal...“

Mladi mož je preknil samega sebe in
zmajeval z glavo; tako ga je prevzel stud.

Fouquier, ki mu ta pogovor očitno ni
ugajal, se je obrnil k pisarju in rekel:

„Zaslišavanje prične; pisar, pero v
roko!“

„Tiho!“ je zaklical Santerre; „občan
Fouquier bo izpraševal otroka.“

„Kapet,“ je vprašal javni obtožitelj,
„ali veš, kaj se je zgodilo iz tvoje matere?“

Obraz mladega Ludovika, bled kot
mramor, je postal ognjenordeč; toda Ludo-
vik ni odgovoril.

„Ali nisi čul, Kapet?“ je vprašal javni
obtožitelj.

Ludovik je še vedno molčal.

„Oh, že čuje,“ je dejal Simon, „toda

tak je kakor opica; noče odgovoriti, ker se
boji, da bi ga smatrali za človeka in bi
moral potem delati.“

„Odgovori, Kapet,“ je dejal Santerre;
„komisija, ki jo je poslala skupščina, te
vprašuje, in ti se moraš pokoriti zakonom.“

Otrok je obledel, toda ni odgovoril.

Simona je obglavila jeza.

„Ali boš odgovarjal, mladi volk?“ je
vzkliknil in mu pomolil pest.

„Molči, Simon,“ je dejal Fouquier, „ti
nimaš besede; drugič so ti že to dejali v
moji prisotnosti; prvič je bilo, ko si obto-
ževal Tisonovo hčer.“

Simon je molčal.

„Ali te je tvoja mati ljubila, Kapet?“
je vprašal Fouquier.

Zopet molk.

„Pravijo, da ne,“ je nadaljeval obto-
žitelj.

Nekaj kakor smeh se je pojavilo na
otrokovih bledih ustnicah.

„Toda če vam pravim,“ je kričal Simon,
„da mi je sam povedal, kako ga je še pre-
več ljubila.“

„Glej, Simon, kako je sitno, da mali
Kapet, ki je med štirimi očmi tako zgovo-
ren, postaja pred tolikimi ljudmi nem,“ je
pripomnil Lorin.

Reformni srednješolski zavodi in naši odnosi.

Josip Wester (Ljubljana).

III. Srednje šole pri nas.

Če prištevamo k tem približno število slovenskih učencev z gimnazij v Gradcu, na Dunaju, na Sušaku, dobimo zaokroženo število 3200 gimnazijcev, realcev pa k večjemu 780: torej imamo razmerje 3200: 780 ali 100 gimn.: 27 realcem, ali še bolj drastično: na štiri gimnazijce prihaja dobro en realce. Kolika razlika v primeri s številom gimnazijcev in realcev na Češkem in Moravskem, kjer velja v obče, posebno na čeških zavodih, razmerje 100: 100, ali: kolikor gimnazijcev, toliko realcev.

Zanimiv zaključek nudi primerjanje števila prvošolcev. Na vseh naših gimnazijah jih je bilo začetkom šolskega l. 1910—11 okroglo 740, na realkah pa 160, torej 100: 27.

Slovencev v najvišjem razredu (VIII. gimn., VII. realke) pa je bilo:

Gimnazijcev: 200, realcev 55, torej 100: 27.

Te številke pričajo, da je obisk prvega razreda gimnazije še večji, nego na kaže poprečno razmerje gimn. in realk (100: 27), dočim se v najvišjem razredu politično izenači v razmerju število 100: 27.

Kaj smemo iz tega sklepati: da dosega učni cilj več slovenskih dijakov na realki, nego na gimnaziji. Pojasnil za ta pojav bi imeli dovolj: v gimnazijo silijo dandanes vse, tudi slabo nadarjeni dečki, sinovi iz delavskih slojev, ki se žal premalo ali celo nič ne zanimajo za uspevanje svojih otrok, dočim je za realko, rekel bi, več smotrene odločitve iz krogov starišev, ki tvorijo v obče boljše situirane sloje. Nadalje ima gimnazija svojo tradicijo, predvsem kot pripravilnica za duhovski in uradniški poklic. Tehnične stroke so pri nas še bolj izjemne (ekscipcionalne), ker nimamo ne obsežne industrije, ne velikih podjetij itd. — *Realska* matura do najnovejšega časa ni dajala možnosti za toliko izbirno različnih poklicev kakor gimnazijska. Še le od l. 1908 se more realce posvetiti tudi vseučiliškimi, oz. gimnazijec tehničnim študijem, če zadostita zahtevam, ki so bile že prej omenjene.

Seveda se je tudi drugod, ne samo v naših krajih, zavodno to nesoglasje med frekvenco obojnih zavodov. Ti in še mnogi drugi momenti so bili merodajni, da je učna uprava ustvarila nove srednješolske tipe, hoteč dati s tem naraščajočo priliko, da že prej prilagodi svoje študije svoji nadarjenosti in svojim interesom in da mu je ob koncu teh srednješolskih študij odprtih več poti k raznim poklicem, posebno, da mu je hkratu omogočen obisk vseučilišča ali tehnike.

Zato pa se je v drugih kronavinah, posebno na Češkem in Nižjem Avstrijskem, javnost hitro oprijela dane prilike, tako, da štejemo sedaj po preteku treh let v državi že nad 50 reformnih zavodov, v veliki večini 8-razrednih realnih gimnazij; med temi se preosnavlja 34 humanističnih gimnazij in 4 realke v realne, oz. reformne gimnazije. Samo na Salzburškem, v Dalmaciji in na Kranjskem še ni nobenega teh zavodov. Pač pa jih je nekaj v nam sosednih deželah. V Gradcu se je preosnavljal prejšnja II. drž. gimnazija kar naredbenim putem v 8-razredno; Celovec ima poleg popolne humanistične gimnazije na istem zavodu že 3 realne paralele (zanimivo, da ni v teh nobenega Slovenca); Beljak ima 8-razredno gimnazijo; Gorica ima na nemški gimnaziji italijanske realne paralele (doslej že 2 razreda), dočim so slovenske vzporednice humanistične. Tudi Trst ima na nemški drž. gimnaziji realne paralele, celo Pula ima realno gimnazijo (doslej s 5 razredi) in v Voloskem je ustanovila mestna občina svojo lastno realno gimnazijo, ki ima sedaj 3 razrede.

IV. Kaj sledi iz tega za nas.

Na Kranjskem doslej še ni sledu o takem zavodu. Ali ga sploh ni potreba? To je tisto vprašanje, ki bi se dalo o njem debatirati. Če je sprožimo v javnosti, je bodo konservativni elementi zavračali, češ, gimnazija, kakršna je, nam je dajala in dala doslej vseh potrebnih uradnikov in duhovnikov, realka pa tehnikov in inženirjev. Če pa domačinov ni bilo, smo jih dobili od drugod. Tako je bilo; a ni treba, da bi pri tem ostalo; ne samo ni treba, ampak nedostatek, napaka, celo krivda naša utegne postati, če pustimo možni razvoj našega srednjega šolstva v nemar. Najvišja učna uprava je sama odredila, da se poskusi z reformnimi zavodi; zato je sedaj na nas, na naših narodnih zastopnikih in socialnih politikih, da spravijo stvar v pravi tek.

H koncu svojega referata hočem še omeniti, kako bi se dalo to reformno delo započeti.

Predvsem se vriva vprašanje, kateri moderní jezik naj bi se poučeval na naših realnih gimnazijah. Tu se je treba postaviti na praktično stališče. Nemščina bi bila poleg slovenščine itak obvezna, zakaj ta paralelizem obeh jezikov mora pri nas i zana-prej ostati.

Mesto grščine pa menim, je za naše razmere edino umestna — italijanščina. — Nedavno se je sklenila v Gorici na javnem shodu učiteljev in staršev resolucija, ki zahteva, naj se na ondodni realni (laški) gimnaziji, ki dobi letos na jesen tretji razred, uvede slovenščina kot obvezni predmet. Pomislite: Lahje že uvidevajo, kako nujno potrebno jim je znanje drugega deželne jezika, če hočejo uspešno tekmovali v primorskih deželah z drugimi, ki so si pridobili znanje italijanščine. Kako pa naj tekmujejo naši mladi rojaki z njimi, če jim nedostaja zmožnost v italijanščini? Zato smatram za potrebno in edino primerno, da bi se na naših realnih gimnazijah uvedla italijanščina kot obvezni učni predmet. Res je za tistega, ki hoče iti v daljni svet, francoščina in angleščina večjega pomena, ker sta to pač svetovna, mednarodna jezika. A koliko naših ljudi utegne iti v tujino? Zakaj dejstvo je, da išče vsak najrajši službe v domovini in doslej je na raznih mestih še dokaj prostora za naše rojake, samo da so v vsakem oziru, v strokovnem in jezikovnem, dovolj usposobljeni, in k tej usposobljenosti, menim, spada pri nas tudi znanje italijanščine. Vsak, ki pozna naše odnose, ve, da se nam od severne strani pošiljajo nemški uradniki, posebno na Štajerskem in Koroškem, ki pa se morajo vsaj formalno izkazati z znanjem slovenščine, da je torej tamkaj tekmovalen uradnikov slovenske narodnosti z jezikovno usposobljenimi Nemci veliko težavnejše, na višjih mestih celo neuporabno. Ni treba biti človeku dalekovidnemu, če trdi, da so avspicije za nas na jugu v primorskih deželah dokaj ugodnejše.

Drugo vprašanje, še važnejše, pa je, kje naj bi se ustanovili taki zavodi, kje bi bile realne gimnazije najbolj potrebne. Pričnimo z Ljubljano. Tu imamo dve popolni humanistični, takozvani slovenski gimnaziji, izmed katerih je prva prenapolnjena; lani je štela 625 + 21 dijakov, oz. privstov in privatist, letos pa je prekoračila število 700. Druga, tudi nadnormalno obiskovana, ima poleg 8 osnovnih razredov pet vzporednic, lani 421 + 3, letos začetkom šolskega leta ok. 450 dijakov. Potemtakem je na obeh ljubljanskih gimnazijah nad 1100 učencev, torej dovolj za 3—4 normalno obiskovane zavode; razredov je na obeh 16 osnovnih, ter 10 + 5 = 15 vzporednic, vsega vkup 31 gimn. razredov, torej dovolj skoro za 4 samostojne zavode. Sedaj se vpraša, 1) ali naj se iz teh vzporednic osnuje posebna, nova realna gimnazija — 2) ali naj eden teh zavodov prične z realnimi vzporednicami. O teh treh možnostih ne kaže na tem mestu razpravljati, ker bi ne prišlo do končnega zaključka. Le to poudarjam, da mora eden zavod ostati humanističen, in to naj bi bila sedanja I. drž. gimnazija, ki je že sprito svoje častivredne starosti in tradicije za to namenjena; pač pa naj bi se pričela II. državna gimnazija realizirati, ali da se cel zavod v to nameni, ali da se prične z realnimi vzporednicami.

Prvi način, menim, da bi bil najbolj priporočljiv. — Če pa učna uprava uvidi, da bi kazalo ustanoviti nov zavod, bi se na ta način najprej odpravilo napolnjenosti obeh sedanjih gimnazij.

Z ustanovitvijo realne gimnazije bi seveda še ne bilo rešeno vprašanje o slov. realki v Ljubljani. Zakaj, da pride v doseglednem času do delitve tako močnega zavoda, kakor je sedanja velika realka, je pričakovati. Tak zavod ostane v Ljubljani potreben, tudi če se ustanovi prej realna gimnazija; zakaj število slovenskih realcev je toliko, da napolnijo lahko samostojno realko in vedno bo dokaj mladine, ki ji ne bo do pouka v latinščini in ki jim bo realka s svojimi sedmimi razredi (brez lat. in gršč.) kot pripravilnica za tehnične stroke najprimernejša šola.

Gimnazija v Št. Vidu ostane sprito namenjena humanistična.

Kaj pa kranjska in novomeška? Oba zavoda sta bila svoj čas v nižjih razredih realna, v toliko, da je bilo prostoročno risanje obvezno; kakor je še sedaj na novomeški gimnaziji. Sicer pa zahteva novi učni načrt za vse gimnazije obveznost tega predmeta v nižjih razredih. — Stavim tezo, da so realne, oz. reformne gimnazije posebno tam umestne, kjer ni realk. Tudi o tem bi se dalo debatirati; če pa to načelo priznamo kot ozira vredno, potem bi bila tudi za Kranj in Novomesto realna gimnazija umestna; vsaj poizkus na države izprva nič ne obremenil, ker so na obeh zavodih v nižjih razredih sedaj itak že vzporednice.

Izvenkranjske razmere so mi manj znane, zato se hočem omejiti le na par misli. Če kam drugam, tedaj sodi posebno v Trst realna gimnazija s slovenskim učnim jezikom, in prepričan sem, da bodo vodilni krogi v Trstu v doseglednem času dosegli uredničenje te svoje želje.

In Celje. — Ali bi se ne dalo rešiti to kočljivo gimnazijsko vprašanje — zakaj pri tem ustroju, kakršen je sedaj tam, vendar ne more ostati do konca dni — najbolje na ta način, da se zavod preosnuje v realno gimnazijo? Odgovor na to naj dajo tisti, ki morajo najbolj uvidevati, da so taki

„samostojni razredi“ pravzaprav — nestvor.

Pri kraju sem. Mogoče sem zašel včasih v malenkosti, a ker je treba, da bi o ustroju novih reformnih zavodov izvedela tudi naša širša javnost, ki je doslej o tem še premalo poučena, dasi najbolj interesirana, sem skušal zadevo od več strani osvetliti. Zakaj za našo dolžnost smatram, da izide iz proforskih krogov pobuda za to akcijo; prav tako pa se zavedam, da ni v naši moči, niti v našem delokrogu, te reforme izvesti. Za to pa so poklicani drugi interesirani faktorji: starši, občinski zastopi, višje šolske oblasti in končno naši narodni zastopniki.

Časovnega toka in razvoja socialnih potreb ne moremo in ne smemo prezreti, če hočemo, da ne zaostanemo in ne trpimo škode. Proti tej struji plavati ali jo celo ustavljati, pa je nemogoče; zakaj močnejša je nego — mi.

Resolucija:

Odboru Društva slov. profesorjev se poveri naloga, da stopi v dotiko z odločilnimi krogi v svrhu ustanovitve realnih gimnazij v naših deželah.

Zidarji!

Krajna skupina zidarjev „Narodne delavske organizacije“ sklicuje za nedeljo, 19. majnika 1912. ob 6. zvečer

JAVEN SHOD

v „Konsumnem društvu“ na Kolonkovcu.

Poročalo se bo o razmerah zidarjev v Trstu in okolici. Poročal bo tudi državni in deželni poslanec g. dr. Otokar Rybář.

Zidarji, posebno oni iz Sv. Marije Magdalene spodnje in zgornje, ter iz Škedenja, agitirajte za številno udeležbo!

Odbor krajne skupine zidarjev N. D. O. v Trstu.

Domače vesti.

Socialnodemokratska „Zarja“ je v zadnjem času vsa pokonci, ker smo začeli v našem listu razkrivati razne čedne stvari o socialnodemokratskem terorizmu delavstva. Zlasti pa je zapelo socialne demokrate, da smo opozorili slovensko delavstvo, osobito pa zidarje, na nevarnost, ki jim preti po nameravanem uvažanju trentinskega, ali pravzaprav renjikovega delavstva v Trst.

Seveda na tak način pisati, kakor pisarji „Zarjni“ tržaški dopisniki, je pač res lepo. Naj navedemo mi še taka fakta, ki jih nikdar in nikoli ne more ovreči nihče, „Zarja“ vam pride potem s tistimi „protidokazi“, ki jih uporablja vsakdo, ki se čuti popolnoma pognan v zagato: kriči in p s uje. Narodnjaške laži, piškave, kakor celo uredništvo najbolj neumnega lista na svetu, ki nosi ime „Edinost“, „lažnjivci“ itd.

Vsa čast listu, ki še hoče, da bi ga pametni ljudje smatrali za resnega, pa prihaja s takimi argumenti! Seveda, je pač res hudo, da smo jim povedali resnico v obraz, in ker si drugače ne morejo pomagati, pa psujejo, kakor pijanec na cesti nad kamnom, ob katerem se je spotaknil.

Pa kaj smo vendar trdili takega groznega, ko smo rekli, da socialni demokrate ne bodo branili koristi domačega delavstva proti tujemu delavstvu, ki itak v Trstu že na vseh koncih in krajih odjeda kruh domačinom? Ali nismo morda imeli prav, ko smo trdili, da je socialnim demokratom dobro došel vsak, kdor le plača njihove organizacijske prispevke? Ali ne potrjuje istega tudi „Zarja“, ko pravi dobesedno: „Mi se nismo nikdar bali in se ne bojimo povedati, da nam je delavec vedno enak, pa naj bo sin turške ali kitajske matere?“

Torej dobro! Vsak vam je enak, tudi renjikolo, ki pride izpovedat kruh domačinu! Sprejeli ga bodeš z odprtimi rokami, ker se bo seveda organiziral pri vas in vam plačeval svoj denar, in skrbeli bodeš zanj z vsemi svojimi močmi, da se mu bo dobro godilo v Trstu. Lepo to in popolnoma pravilno, če ne bi bili vi obenem tisti brezvestnejši, ki hočete ubiti vsakega delavca, s svojim terorizmom mu zagrajujoč pot do zasluska, če čuti toliko poštenosti v sebi, da se noče prodati vam.

Kako vrednost pa ima potem tista vaša toliko hvalisana določba v poslovniku zidarske posredovalnice, da imajo prvenstvo domačini, ko je glavni pogoj, da se mora delavec prej organizirati pri vas, da se vam mora prodati z dušo in telesom, predno sploh posredujete zanj! Vaša zidarska posredovalnica ni nič drugega, kakor oblastveno dovoljena naborna komisija za vašo politično stranko, nič drugega, kakor mreža, v katero lovite svoje cipce!

In domačini imajo prvenstvo! Smešno! Volitve v tržaški občinski svet so predurmi; zato vam je — na papirju do domačinov in pa v ustih, dokler ti domačini, posebno okoličani, plačujejo svoje tedenske prispevke v vaše vedno prazne organiza-

cije blagajne. Za vso to vašo velikansko skrbjo za domačine se skriva vaša želja po okoličanskih mandatih, zato pa tudi s tako divjo strastjo preganjate vsakega slovenskega zidarja, ki noče za one dvomljive dobrote, ki mu jih obetate v svoji organizaciji, prodati vam svojega narodnega prepričanja in kar je glavno, svojega glasu pri bodočih volitvah!

Če ste poštenjaki, če ste tako nepristranski, kakor vedno kričite, pa pustite v miru ljudi, ki niso vašega političnega prepričanja, in ne odganjajte z dela ljudi, domačinov, ki niso vaši organiziranci in ne vaši politični pristaši! Bog pomagaj vendar, kaj mislite, da bi ljudi na svetu, ki ne bi poznali vas in vašega farbanja! Pred volitvami vas bo sama skrb za domačine, potem pa, po volitvah, ko uvidite, da ni pomagala niti „posredovalnica“ niti vse drugo, potem bodeš pa začeli nabijati povsod, kjer bodeš le mogli one renjikove Trentince, da kmalu ne bo drugega zidarja v Trstu, kakor sam najpristnejši renjikolo.

In to je tudi vam najbolj všeč, kajti za domačina bi morali skrbeti tudi še nadalje, dočim vam pa za tujca, ki se vrne po končanem delu v svojo domovino, ni treba. Plačal vam je svoje prispevke, in potem: „addio compagno“!

Tako je z vašo skrbjo za domačine! Za politično moč vam gre, ne pa za blaginjo delavstva, za okoličanske mandate vam je, ne pa da bi pomagali domačemu delavcu do kruha! Pa le razmetajte potem svoje lažnike po svojem časopisu, kolikor vam je milo in drago: ljudi, ki imajo kaj pameti v glavi, ne bodeš preslepili.

Ščavi v železniškem vlaku. Sinoči ob 9 je stopila v Borštu v posebni vlak, ki vozi ob nedeljah in praznikih iz Herpelja v Trst, slovenska družba, sestojča iz ene dame in treh gospodov. V istem vozu je bila tudi družba Italijanov, ki je neprimerno prepevala za Slovence žaljive popevke. Ponavljali so neprimerno: „Se i ščavi vol le scole slave, che va a Lubiana, Trieste e e la terra italiana“. Slovenska družba je nekaj časa mirno poslušala, a ko je bilo le preveč, je začela protestirati. Tedaj pa so „italijanski“ junaki začeli Slovence žaliti na vse možne načine, z m... i ščavi, sple itd. Nekega gospoda, Italijana, ki jih je miril, so junaki celo obdelavali z brcami in klofutam. Na postaji so Slovenci zahtevali, da se žalitelji legitimirajo; tej zahtevi se je pridružil tudi oni italijanski gospod. Junaki, ki so hoteli z m..., ščavi, špijoni in brcami reševati tržaško italijanstvo, se — glasom svojih navedb — pišejo Machacek, Gržina, Petri in Pietri, in so vsi zaposleni v javnih skladiščih. G. voditelju policijske ekspoziture na drž. kolodvoru pa so ti možje — ki se niso mogli z ničemer legitimirati — tako dopadli, da jih je pridržal vse v zaporu.

Nov način krščenja. V „Naši Slogi“ čitamo o dogodku, ki bi se moral zdeti neverjeten, ako ne bi vedeli, da živimo v Primorju, kjer so možne tudi najneverjetnejše stvari.

Te dni je — tako pripoveduje puljski list — neki sodni kancelist v nekem mestecu Avstro-ilirskega Primorja krstil svojega sinčka na — poseben način.

Kuma, zagrižena Italijanka, sta morala najprej oditi v deželo-mater, v Italijo, ter donesti vode iz reke Tiber, ki teče skozi Rim. Ko sta se kuma vrnila in prinesla svete rodoljubne italijanske vode, s sto najprej detetu oprali glavo, potem so mu je dali piti in še le po vsem tem so je krstili po obredu rimo-katoliške cerkve.

Tako daleč sega torej že histerični fanatizem naših Italijanov! A, kar je še huje: ti ljudje uživajo po svojem službenem položaju silno protekcijo, da pretiravajo mogoče naše vrednote in stokrat sposobneje.

Mednarodne konjske dirke na Montebellu. Včeraj je bil drugi dan mednarodnih konjskih dirk na dirkališču Montebello. Glavno nagrado mesta Trst 4.000 K. (2.000.—, 800.—, 500.—, 400.— in 300.—) je dobil dirkač (trainer) Barbetta s svojim žrebcom „Codero“. Isti dirkač je tudi dobil nagrado mesta Bologna s svojim žrebcom Lengyelotti in sicer v znesku 2.400 kron. Zadnji žrebec je avstro-ogrske pasme, 7 let star in je bil zmagovalac v avstrijskem derbyju l. 1909 z nagrado K 40.000. Sedaj je v skupni posesti gospodov Barbetta in Giacomelli. Včerajšnja udeležba je bila ogromna, šport izvršten, vreme lepo. Dirke se nadaljujejo prihodnje nedeljo, dne 19. t. m. in potem 22., 26., 27. in 30. maja ter 2., 6. in 9. junija. Totalizator funkcionira.

Pozor! Bratska društva naj blagovole vzeti na znanje, da priredi „NDO“ dne 9. junija izlet s posebnim vlakom v Kraško metropolo — Sežano, kjer bo velika veselica. Ta dan bo videl Kras svoje in tržaške delavske boritelje, videl bo zveste sinove in ne izdajajočega naroda. Do videnja! Vsi v kraško metropolo!

Velika slavnost razvija zastave šent-jakobske Čitalnice obeta biti sijajna manifestacija tržaškega Slovenstva. Veliko je zanimanje za to slavnost in tako je tudi prav, ker slične slavnosti so velikega pomena za

Hočete imeti dobro obleko in po ceni?

Obrnite se zaupno v skladišče izgotovljenih oblek

Armando Levi, Trst, ul. Carducci 32 vogal Santorio

širjenje narodne misli. Apeliramo zato ponovno na vsa bratska društva, naj se udeležijo te slavnosti ter naj nam blagovolijo javiti tekom tega tedna svojo cenj, udeležbo, da nam bo mogoče sestaviti obširni spored.

Slovanska Čitalnica opozarja še enkrat svoje člane na izlet v Avber, ki ga v nedeljo, dne 19. t. m. popoldne priredi v slučaju ugodnega vremena. Odhod z drž. kolodvora ob 12:48, ali pa s tramvajem ob 12:42 na Opčine. Vozni listki do Dutovelj. Odbor se nadeja mnogoštevilne udeležbe.

Razpisana služba. Pri okrajnem sodišču v Kopru je oddati mesto pisarniškega pomočnika. Zahteva se znanje deželnih jezikov. Prošnje do načelstva okrajnega sodišča v Kopru do 23. majnika t. l.

Novo društvo. Namestništvo je vzelo naznanje pravila novega društva »Katoliško izobraževalno društvo« s sedečem v Orlci v ajdovskem okraju.

Tržaška mala kronika.

Trst, 16. maja.

Premog je kradel. Na pomolu sv. Karla je dal aretirati Alteo del Pozzo, poslovođa tvrdke Carlo Piva v ul. del Toro št. 1, 32letnega Pirančana Giovanni Vez-zolija, ker je ukradel omenjeni tvrdki vrečo premoga v vrednosti K 350. Vez-zolij se je izgovarjal, da je premog našel na pomolu, česar mu pa seveda ni nihče verjel.

V kavarni »Eden« so včeraj ponoči ob dveh vjeli nekoga Emila Podboja, 25-letnega voznika, Tržačana, prenočujočega v ljudskem prenočišču v ul. G. Gozzi, ko je ravno hotel zmakniti stolce za užgalice. Natakav v kavarni »Eden« Ivan Kovačič je izpovedal ob tej priliki policiji, da je bilo tekom par dni ukradenih deset takih stol-jalec.

Nesreča na južni železnici. Na južnem kolodvoru v skladišču št. 30 je danes ponesrečil pri delu Josip Čepek. Padel je nanj zaboj, težak nad 200 kg in ga je težko poškodoval. Polomil mu je rebra na desni strani. Prvo pomoč je podal ponesrečencu zdravnik zdravniške postaje, potem pa so ga prepeljali v mestno bolnišnico.

Ce je človek preveč dobre volje. — V restavraciji »Maxim« sta se pred več večeri seznanila stavbeni podjetnik Antonio Bencich, stanujoč v Rocolu št. 844, in pa dimnikar Oliviero Galleri, star 24 let, Tržačan, stanujoč na trgu Barriera vecchia št. 12. Tako nekako okrog ene ponoči sta se domislila, da bi se peljala z avtomobilom v Tržič. Sklenila sta tako in tudi storila.

Najela sta avtomobil in se odpeljala v Tržič. Ko pa sta se vračala, se je motor nekaj pokvaril in niso mogli naprej. Najeti sta morala voz, da sta se pripeljala v Trst.

Medpotoma pa je Bencich nekoliko zadremal in Galleri je porabil to ugodno pri-liko, da mu je zmaknil zlato veržico, vredno 200 K.

Prišedši v Trst je Bencich, trdno pre-pričan, da ga je okradel on, dal aretirati Gallerija. — Galleri je priznal, da je vzel Bencichu veržico, toda izgovarjal se je, da se je hotel le pošaliti, česar mu pa niso verjeli, temveč so ga pridržali v zaporu.

Koledar in vreme. — Danes: Paškal. — Jutri: Feliks.

Temperatura včeraj ob 12. opoldne + 20 C°. — Vreme včeraj: Vroče, deloma oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: Deloma vroče in oblačno. Temperatura ne-izpremenjena.

Društvene vesti.

Rojanska CM podružnica vabi vse gg. pevce in pevke v soboto 18. t. m. k prosti vaji.

Izobr. odsek »Trž. Sokolske župe«. Podpisani sklicujem za nedeljo, dne 26. t. m. ob 10. dop. v Sokolovi dvorani I. se-stanek izobraževalnega odseka. Pozivljam v drugi vsa društva in odseke, ki so včlan-jeni v TSŽ, da store svoje dolžnost in pošljejo svoje zastopnike na omenjeni se-stanek. — Dnevni red: 1. Nagovor načel-nika. 2. Odsekov poslovnik. 3. Sestava vodstva. 4. Slučajnosti. Načelnik

Člani kolesarskega društva »Balkan« priredijo v nedeljo dne 19. maja izlet v Stanjel na Krasu. Odhod točno ob 1. uri popoldne izpred kavarne »Minerva«. Vab-ljeni so vsi člani na ta izlet.

Slov. del. izobr. društvo priredi v nedeljo 19. t. m. pop. v ulici Stadion št. 19. I. nadstr. sestanek za ženske članice. Ustanovi se ženski odsek, ki bo imel nalogo, skrbeti za širjo izobrazbo našega delavskega žensstva. Povsod se je začelo ženstvo vzbujati in vedno bolj izpoznavo vrednost izobrazbe. Vsled tega naj pokaže nedeljski sestanek, da imajo tudi služkinje smisel za duševni napredek.

K slavnosti razvitja zastave Šent-jakobske Čitalnice so se nadalje priglasila

sledenja bratska društva društva: 7. »Zvon«, Opčine korp. z zastavo.

Akad. teh. društvo »Triglav« v Gradcu javlja, da se vrši I. redni občni zbor v letnem tečaju 1912 v soboto dne 18. t. m. ob 8. zvečer v gostilniških prostorih »Zur Weinhecke« s sledečim sporedom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 2. poročilo odborovo; 3. poročilo upravi-telja; 4. poročilo blagajnika; 5. proračun; 6. poročilo revizorjev; 7. slučajnosti.

Akad. teh. društvo »Tabor« v Gradcu naznanja, da je spremenilo na svojem I. iz-rednem občnem zboru dne 11. t. m. društ-veni odbor tako-le: predsednik fil. h. Ko-vačič, knjižničar jur. I. Pretnar.

Vesti iz Goriške.

Akad. fer. društvo »Adrija« v Gorici priredi danes v petek ob 8:30 zvečer pri »Jelenu« javno predavanje. Predaval bo g. dr. E. Dereani o hranilih. Vstopnina 20 st., dijaštvo 10 stot.

Kolesarsko društvo »Danica« v Go-rici priredi dirko in srečanje na 26. t. m. Dne 2. junija priredi izlet v Stanjel, Komen, Gorjansko, Nabrežino in nazaj. V sredi ju-nija celodnevni izlet v Ajdovščino-Postojno in nazaj. 1. semptebra na Opčine k vseslo-vanski dirki in veselici brat. kol. društvo »Balkan«. V sredi septembra celodnevni v Italijo, Palmonovo, Videm, Brašan, Krmin in nazaj.

Fond slovenskega sirotišča. Mestno italijansko sirotišče je bilo in je še vedno prava vzgojevalnica najhujših narodnih po-turic in ravno temu zavodu se ima zahvaliti goriško italijanstvo, da je obdržalo toliko časa moč v svojih rokah. Obekli so slo-venske sirote v pristno italijanske uniforme, učili so jih Marameo in njihova fanfara trobi na vseh prireditvah za nas žaljive popevke. Previdni narodni možje so že pred leti uvideli, da je treba ravno na tem polju nujne pomoči in začeli so zbirati vinar za vinarjem za tako prekoristno narodno usta-novo. Sedaj razpolaga društvo s svoto 68.000 K in nemalo teh kronic je daroval z veseljem delavec-trpin in revna dekla. Duša vsega podjetja je g. dr. Pavlica.

Rečem ti, da mi ne porečeš. Glasilo italijanskih liberalcev piše v jedni zad-njih števil: »Slovenski duhovnik, brez raz-like dostojanstvene stopinje, ostaja vedno isti, kakor je bil na gimnaziji, poučen od slovenskih profesorjev-huškačev, ki sejejo fanatizem in nacionalno nestrpnost. Ravna-telji in šolski nadzorniki vedo za take stvari in — jih dovoljujejo«. Bili so časi, ko se je temu glasilu vse verovalo, ali sedaj so minuli in se ne vrnejo nikdar več. Ne po-znamo slučajja, da bi bil slovenski profesor naroden huškač, pač pa je resnica, da pri Italijanih ni vse v redu v tem oziru. Lansko leto je na pr. vlada nemudoma odpoklicala prof. Violina na Dunaj; neki profesor je že znan iz proslulih čedadskih izredov o priliki obiska italijanskega kralja v Vidmu, tretji govori pri vsaki priliki zaničljivo o ljudeh »calati del monti« itd. Torej, kar tiho, ako ne, se vam zna kaj prigraditi, ljubeznjivi sosedje!

Ali je bilo tega treba? Mnogi izmed goriških Nemcev so sicer jako simpatični in objektivni ljudje, ki priznavajo vedno, da so tučji na naših tleh: ali je tudi na drugi strani med njimi sanjačev, ki gradijo še vedno most do Adrije, ki prištevajo Go-riško nemškemu »Gau« in sanjarijo o novem Bismarku, ki bo z železno roko vodil nem-štvo k obali sinje Adrije; »Laisser faire laissez passer«... — »Schulverein« je pri-redil minolo nedeljo v novem šolskem po-slopju svojo oficijelno veselico. Dokler se zabavajo v svojem krogu, svobodno jim! Tudi oni imajo pravico na naših tleh do šol, zgrajenih z lastnim denarjem in do za-bav med lastnimi ljudmi. A da obiskuje tako veselico visokostojen slovenska oseba, da sodeluje pri oficijelnem delu veselice hči slovenskega državnega uradnika, se nam zdi jako čudno, še bolj čudno, nego je pri-sostovanje goriškega generala in častništva, ker na to smo že navajeni.

Prej se obrne svet, nego bi na pr. CM veselico v Celovcu obiskal visok političen nemški uradnik ali slovenski general. Na Dunaju so pri obletnici »Schulvereina« nemški otroci (gotovo nahuškanj) razbili, kar se je dalo razbiti s kamenjem na češki ljudski šoli Komenskega. Sicer smo pri nas daleč od tega, da bi nam nemška mularija razbijala okna »Šolskega Doma«, ali tega vendar ni bilo treba, da so sinovi slovenske matere prisostvovali veselici goriškega »Schulvereina«.

CM podružnica v Biljani ima v ne-deljo dne 19. t. m. svoj 24 redni občni zbor v prostorih stare šole, po običajnem dnevnem redu.

Po občnem zboru bo predstava v istem prostoru v prid narodnemu sloven-skemu šolstvu. Upamo in pričakujemo, da se zbere ta dan v Biljani vse, kar čuti in misli narodno! — Občni zbor se bo vršil

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje gosp. dr. a G. Bonfioli,
POMAROLO

G. J. SERRAVALLO

Trst.

V svoj tridesetletni zdravniški praksi sem dovolj poskušal Vaše
Železnato Kina-vino Serravallo, ki je dobro služilo v slučajih malo-
krvnosti, kloroz, pri dispeptičnih in osebah, ošibljenih po dolgi bolezni.
POMAROLO, 5. marca 1910.
Dr. G. BONFIOLI.

Čevlji za birmance in botre

barvani in črni najraznovrstnejših krojev in kož, ličnega dela, iz najboljšega blaga,
ter trpežni čevlji za delo se dobe v prodajalnah

Čevljarske zadruga v Mirnu pri Gorici

v TRSTU, Via Barriera vecchia 38 in Via dei Rettori 1,
v GORICI, na Starem trgu 1. — V SPLITU, ul. Star. suda 314.
V zalogah vedno sveže blago.

Dr. Pečnik

Trst, via S. Caterina št. 1

(PETSCHNIG)

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni:
8—9 & 2—3 in specialist za kožne in
— vodne (spolne) bolezni: 11 1/2 — 1. —

Gramofoni

„Helvetia“

Trst, ul. Barriera vecchia 19

Došle so sijajne, slovenske in hrvatske
plošče. Novost! Premier 30 cm, K 4-50.
Neprekosljivi gramofoni z zelo močnim gla-
som z jamstvom, kožice, trobila stroji, ročaji.

Hans Scheidler

zobotehnik

bivši: prvi zobotehnik Dr. Ferdinanda Tanzer

Sprejema od 9—1 in od 3—6. 576

Trst, Piazza C. Goldoni št. 5. II.

Doktorica

Klara Kukovec

ne ordinira

: do 1. junija t. l. :

ALEKS. FRANC MAYER - TRST

žgalnica kave

TELEFON 1743.

Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

Antonio Spanghero

dekorativni slikar

Naslednik tvrdke DOMENICO DELISE.

DELAVNICA:

Trst, via Madonnina št. 7.

VEL'KA ZALOGA. — Papir za
tapeciranje najboljših tovarn.

Prevzame vsakovrstna stavbena dela in
dekoracije za sobe. — SPECIALITETA:
imitacija lesa in marmorja, izločne table.

Velikanska zaloga pohištva in tapecarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadion št. 6 - Telefon 22-85 (hišni gledališča Fenice)

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi
glede cen, kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor.

R. Gasperini, Trst

Telefon št. 1974. SPEDITER Via Economio št. 10

Prevozno podjetje

o. kr. avstrijskih drž. železnice

2051

Sprejme razcarinjaje kakoršnegasibodi blaga iz mitne, dostavljanje na dom.
POŠILJATVE, POTEGA KOVČGOV. NAJDOGOVORNEJŠE CENE.

Zastopstvo tvrdke „CEMENT“

Tovarna cementa „PORTLAND“ v Spiljetu.
PRODAJA NA DROBNO. CENE BREZ KONKURENCE.

Vsem : gospodinjam
toplo priporočamo

KOLINSKO

CIKORIJO

v korist družbi sv.
Cirila in Metodal

edino pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

točno ob 3. popoldne, predstava pa ob 5. popoldne.

Obrtno-nadaljevalna šola v Mirnu. Sklep šolskega leta in obrednem otvoritev razstave šolskih izdelkov na obrtno-nadaljevalni šoli v Mirnu bo na blagoštni ponedeljek, dne 27. t. m. ob 11. predpoldne v šolski dvorani. — Razstava ostane odprta 8 dni.

Na naslov c. kr. poštnega ravnateljstva. Iz Ložice dne 7. junija: Vas Ložice z Goljevcami in Kamenicami šteje do 60 hiš in leži v občini Anžovo. Ta vas nima še nikake poštne zveze. Poštne pošiljke prihajajo sicer na poštni urad Plave, a tu čakajo naslovnika toliko časa, da ta slučajno povpraša po njih. Večinoma pa prihajajo šele po čudnih ovinkih do gospodarja; n. pr. kak Ložičan je prišel na poštni urad v Plave. Tu mu naprtljajo vse pošiljke za Ložice. Le-ta jih razdaja naslovnikom pač le o priložnosti, včasih šele po dnevih; večkrat pa sploh ne prihaja pošiljatev v prave roke, kar je pač lahko umevno: pošiljatev, ki roma skozi več rok predno pride do gospodarja, se pač kaj lahko zgubi. Umevno je iz navedenega, da se gode strankam krivice in da ta najslabša poštna zveza prizadela strankam nevedne stroške, poti itd. — Če vpoštevamo dalje, da je v vasi Ložice ljudska šola, kmet. izobr. dr. „Zarja“, da so posestniki v vednih kupčijskih vezah z zunanjim svetom radi sadja, poljskih in gozdnih pridelkov, medu, peska itd., ter da je med domačini več rokodelcev, posebnih zidarjev z 5 zid. mojstri, kateri delajo po raznih krajih naše domovine in so svojci v vedni denarni blagovni ali pismeni stiki, ni težko uganiti, kolike vrednosti bi bila vasi Ložice poštna zveza s ckr. pošt. uradom Plave vsaj trikrat tedensko. Trikrat že, in sicer 15 dec. 1910, 20. junija 1911., 1. okt. 1911. in 26. aprila t. l. v četrti smo že ponovili tako prošnjo na c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu in upamo, da se nam vendar jdenkrat pravna krivica in da nam slednjič ustanove prepotrebno zvezo. Odgovor, da ni prometa, ne velja, kar smo pojasnili v omenjenih prošnjah. — Ravno tako naj se že vendar usliši prošnja Goljevcanov in Kamenčanov z dne 5. julija 1911, odposlano na sl. poštno ravnateljstvo v Trstu za priključitev k le-tej zvezi. Pri dolžnostih se nas pozna, pozna naj se nas pa tudi pri pravicah. Ni potem nikako čudo, če se sliši med nami godrnjanje in nezadovoljnost. Hočemo biti enakopravni in razumejo naj nas že enkrat. Toliko za danes. Če ne dosežemo svojega namena na zadnjo prošnjo, napraviti bomo morali druge korake, ki nam g o t o v o uresničijo našo željo. Poskušamo pač najprej po pogovoru: Mit dem Hute in der Hand itd., predno nastopimo drugo pot v doseg svojih pravic.

Prebivalci. Iz Tolmina. Kar je „popotnik“ spisal in priobčil v „Edinosti“ št. 131 notico o tukajšnjih razmerah, ne odgovarja popolnoma resnici. Treba nekoliko popravka. Ne sme se delati krivice nikomur. Popotnik naj se v drugo boljše informira.

Res, da je v Tolminu zelo živahno. Za kapelo, kamor kažejo Tolminci Netolmincem pot iz Tolmina, dozidavajo v smeri proti Volčam, ob okrajni cesti na desno, veliko vojašnico iz 12 poslopij, na levi ceste pa zida Nibrant hotel. Popotnik pa ni videl, da dela občina istoboljšotam lepo, ravno, široko cesto na pokopališče. Ob straneh lepe ceste sade drevored iz samih lip — o! krasno slovansko drevo! — Škoda, da si tako mehko!

Nadalje se pa popotnik moti, očitajoč domačinom, da itak nič ne ukrepajo, oziroma nič ne zidajo. To zopet ne odgovarja popolnoma resnici. Pred leti je občina soglasno sklenila zidati občinski dom, kakor jih v mnogih krajih zidajo širini slovenske domovine, in šolski dom; hranilnica je pred leti na občnem zboru tudi soglasno sklenila zidati pa hranilnični dom. To se začne v najkrajšem času zidati. Kaj pa, da ne! — Kakor hitro se dovrši cesta na pokopališče, prično z delom. To bodo krasne stavbe! Ponos in dika Tolminu. Taka poslopja pa so v Tolminu potrebna. Tu britko in občutno primanjkuje stanovanj in primernih prostorov za urade in društva. Tako je, vidite, g. Popotnik! Vi pravite, da se še oglašite. Ako ne boste točno poročali, oglašim se pa tudi jaz še.

Iz Zgoniške županije. V tej županiji so vasi Zgonik, Bričički (postaja Prosek), Repnič, Zagradec, Koludrova, Saleš, Samatorca, Brišče, Gabrovec in Deviščina. Vse te vasi štejejo 1800 prebivalcev, ki morajo — razun Zgonika — sami na pošto na Prosek, če hočejo dobiti pošiljke. Kdo bi mislil, da so ti ljudje sosedje Tržčanom, drebivalec modernega mesta? Tam redno postavljane pisem po večkrat na dan, tu pa razmere, ob katerih se pošiljke izgubljajo, ali označajo kakor nevročljive, ali jih celo čitajo — drugi. Naj zabeležim samo en slučaj. V vasi Saleš je trgovec in krčmar, ki dobrovoljno prinaša pošto za to vas. Kdor prihaja v trgovino, gleda najprej, je-li kaj s pošte zanj. Ali pri tem lahko čita vse razglednice. Je-li je to prav?

Po večletnih prošnjah je poštna uprava ugodila želji ljudstva. Ali zopet — kako! Poštno ravnateljstvo ponuja za 6-urno dnevno delo celih 500 K na leto. Pomislite, ljudje božji, ali se ne pravi to norce briti z

ljudmi! Kje je sposoben človek, ki bi hotel delati po 6 ur na dan za tako plačo? Ravnateljstvo mora vedeti, da izpod 3 K na dan ne dobi sposobnega človeka. Nu, mi prosimo poštno ravnateljstvo, naj že enkrat uredi dostavljanje pošte za omenjene vasi, pa bodi tudi, da dobi koga, ki bo — za stonj opravljal to delo!

Izlet gostilničarjev v Postojno, priredi „Deželna zveza gostilničarskih zadrug na Kranjskem“ v četrtek, 30. majnika 1912. Namen tega izleta je, da se slovensko gostilničarstvo:

1. na tem izletu še bolje med seboj spozna in se tako okrepi stanovska zavest;
2. da se seznanijo na zabaven način s krasotami slovenske zemlje;
3. ta izlet naj bi bil tudi obenem poučno potovanje in v razvedrilo gostilničarjev in
4. manifestacija gostilničarske stanovske organizacije.

Pozivljamo torej vse zavedne gostilničarje na Gorškem, da v velikem številu prigrisajo sebe, svoje in svoje znanke k izletu v Postojno. Prigrisaje je vpsolati enemu izmed gorških poverjenikov in za vsako osebo svoto K 4.— najkasneje do 24. maja 1912.

Goriški izletniki se odpeljejo iz Gorice, dne 30. majnika 1912. s brzovlakom južne železnice ob 7.16 zjutraj. Dohod v Postojno ob 10.15 predpoldne, kjer se pridružijo kranjskim izletnikom pri vходу v mesto.

Odhod iz Postojne z brzovlakom ob 7.05 zvečer, ki dospe v Gorico ob 10.06 zvečer. Vsak prigrisalec dobi izkaznico za prost vhod v jama in skupno kosilo v Postojni, kakor tudi program izleta.

Znižanje vožnje je odvisno od prigrisatve, kar se pravočasno naznani.

Poverjeniki za Gorško so: Mikuz Anton, gostilničar Sv. Lucija ob Soči, Štravs Ivan, gostilničar, Podbrdo, Šavplja Ivan, gostilničar, Šturje-Ajdovščina.

Vesti iz Istre.

Iz Pule. Občinski gerent v Puli, baron Gorizutti, razpisuje za občinsko plinarno, elektrarno in vodovod nastopne službe: 1) mehanika-azistenta, 2) stavbenega azistenta, 3) računskega uradnika, 4) upravnega uradnika, 5) upravnega praktikanta, 6) dveh praktikantov (gospic). Pogoji so: avstrijsko državljanstvo, starost ne izpod 17 in ne nad 36 let, zdrava fizična konstitucija, studije in tehniška ali trgovska praksa, odgovarjajoča mesto, na katero prositelj aspirira: za službe ad 1. in 2. dovršena viša obtna šola, za službo od 3. dovršena viša srednja šola, ali kake druga tej izjednačena šola (trgovska ima prednost), za službe ad 4., 5. in 6. nižja srednja šola, ali trgovska, ali tej izjednačena šola. Prošnje, opremljene s priporočili, ki potrjuje zahtevano kvalifikacijo, ali dosedanje službovanje, je vložiti na zapisnik imenovanih zavodov.

Druge slovenske dežele

Kranjskogorski pevci vabijo na svojo prireditev v nedeljo dne 19. maja v saloni hotelu „Razor“ v Kranjskigori na korist „Planinskega doma“ na Vršču. — Nastopi prvi domači salonski orkester. Program: Veselolga, zborovo petje, koncert salonskega orkestra in osmeroglasni pevski zbor „Ave Maria“ s spremljevanjem salonskega orkestra. Začetek ob 4. popoldne. — Ob 7. začne ples. Vstopnina k koncertu in plesu 1 K.

„Klub slovenskih amater-fotografv v Ljubljani“. Izmed, na II. (rednem) društvenem občnem zboru izvoljenih članov odbora, se je društveni odbor v svoji seji sledeče konstituiral:

Predsednik Vesel Franc, namestnik: Brinšek Bogumil, tajnik: Krašovic Franc, namest.: Domjanovič A., blagajnik: Kramar Jos., ter odborniki: Badlura Rudolf, Kunaver Josip in Tavcar Ivo.

Odhod društva: „K. S. A. F.“

Nadzorništvo „Delavskega kons. društva“ pri Sv. Jakobu v Trstu sklicuje

izredni občni zbor

za nedeljo dne 19. maja 1912. ob 4. uri pop. v društveni hiši (prostori „Čitalnice“).

DNEVNI RED:

1. Pogovor in situacija društva zaradi novega poslopja.
2. Slučajnosti.

NB. V slučaju nesklepnosti, se vrši občni zbor pol ure pozneje. — Ker je stvar zelo važna in resna, prosi se polnoštevilne udeležbe.

Nadzorništvo.

GOSTILNA N. D. O.

v Trstu, ulica Carradori št. 18

ki jo sedaj vodi g. HINKO KOSIČ, se dobi vedno sveže pivo, vrste vino — teran, gorka in mrzla jedila ob vsakem času. Na razpolago več sob za prenočišče po nizkih cenah. — Priporoča se za obilen obisk.

Naznanilo. - Na Korsu št. 13, prvo nast.

je začela razprodaja partije

krasnih oblek za dame, jopičev, vestalij, priponov spodnjih kril in hlač itd.

s 50 % znižanja

Čas razprodaje: od 8 do 12. in od 2. do 7 pop.

Krojačnica in zaloga narejenih oblek

ALL' OPERAIO TRIESTINO

v Trstu

ul. Sette fontane 2, vogal Barriera.

Sprejemajo se naročila po meri po ugodnih cenah.

Zdravilno pivo dvojnega kvasa

Vsi zdravniki ga priporočajo.

Odlikovano na

S. STEFAN

Odlikovano na

: 7 razstavah.

: 7 razstavah.

Glavna zaloga v Trstu, via Valdirivo št. 32. — Telefon št. 2201.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 slo. besed. Mestno listsko besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 slo. Plača se takoj in ner. oddelka.

Odda se lepa meblirana soba z dvema posteljama in s hrano. Ulica Belvedere 12, pritličje, 912

Špedicijska tvrdka išče inka-antinjo, zmerno italijanskega in slovenskega c. hrvaškega jezika, katera pozna tuksajnje mesto. Ponudbe z zahtevami na upravnishvo lista pod šifro „Šped.“ 1005

Prva tržaška špedicijska tvrdka išče marljivega hrvaškega korespondenta. Ponudbe z zahtevami na upravnishvo lista pod šifro „Šped.“ 1006

Proda se senočet pri Proseku 12000 mt. tik velike ceste. Pojasnila daja Jernej Košuta št. 1, Prosek. 1030

Soba meblirana, zračna se odda na željo s hrano. Ulica Commerciale 5, III. vrata št. 8. 1062

Proda se mala vila v bližini Gorice. 8 njiv zemlje, park, travnik, vinogradi, klet in pritlikline. Vse zemljišče, e obzidano in obdano s tekočo vodo. Naslov za pojasnila: Fondamenta Prefectura 2631, Manesta Venezia. 1002

Ivan Scociai, Trst

ulica Giulia št. 5.

Zrgovina manufakturnega blaga

in drobnarij, svilenine, baržuna. Perilo izgotovljeno in po meri. Vsakovrstne druge obleke za ženske po meri. Cene, da se ni bati konkurence.

Salumeria - Buffet

Trst, via Carlo Ghega št. 8.

Vsakovrstno prekajeno meso, kuhano in surovo. Izvrstno vino, črno in belo.

Prvovrstno pivo.

Priporoča se za obilen obisk

JAKOB VOLPIN.

POZORI! Skladniše se nahaja v I. nadstr.

Na obroke!

Velika zaloga izdelanih oblek

Velika izbira letnih in zimskih oblek za gospode in dečke, sukenj, površnikov vseh kakovosti. — Specijaliteta v veznji.

Velika izbira volnenega blaga. Najzmernejše cene.

Adolf Kostoris - Trst

Ulica S. Giovanni št. 16, I. nadstropje, zraven „Buffet Automatico“. Telefon št. 251, Rim. II.

O priliki birme!!

Velik izbor zlatih, srebrnih in kovinastih ur. Zlate verižice, ovratni okraski, obeski, uhani, prstani, zapestnice itd. itd. Solidna poštežba. Vse po absolutno konkurenčnih cenah pri

BOGOMIL PINO urar in zlatar **TRST**

ulica Vincenzo Bellini 13 (nasproti cerkve sv. sv. Antona)

POZORI! Skladniše se nahaja v I. nadstr.